

בלבבי משכון אבנה

נקודה מתוך הפרשה

תולדות

כתיב בפרשת תולדות (בראשית כה, כ) "וַיְהִי יִצְחָק בֶּן-אַרְבָּעִים שָׁנָה בִּקְחָתוֹ אֶת-רַבֵּקָה בַּת-בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּנֵן אָרָם אָחוֹת לְבֵן הָאֲרָמִי לוֹ לְאִשָּׁה". ויש לעיין מדוע נאמרה המלה "לו", שלכאורה איננה נצרכת להבנת הדברים.

ביאור מורינו הרב שליט"א

וַיִּנָּחֶם יִצְחָק אַחֲרֵי אָמוֹ. ואמרו חז"ל (מדרש אגדה על אתר), כל זמן שאמו של אדם בחייה, אהבתו הולכת אחרי אמו, מתה אמו אהבתו הולכת לאשתו. ואמרו (פסיקתא זוטרתא על אתר) כל הימים שהייתה (שרה) קיימת, היה הענן קשור פתח אהלה, וכיוון שמתה שרה פסק הענן, וכיוון שבאת רבקה חזר כל המנהג של שרה. ובלשון הפרקי דר"א (פרק טז) שנמצאת שלמה כשרה עמו. ויתר על כן אמרו (זוה"ק חיי שרה קלג ע"א) דאע"ג דשרה מיתת, דיוקנה לא אעדי מן ביתא, ולא אתחזי תמן מיומא דמיתת עד דאתת רבקה, כיוון דעאלת רבקה אתחזית דיוקנא דשרה, דכתיב (בראשית כד, סז) וַיִּבְאֶה יִצְחָק הָאֱהֻלָּה וְגו', מיד שרה אמו אתחזיאת תמן ולא הוה חמי לה בר יצחק בלחודוי כד אעיל תמן, ועל דא וַיִּנָּחֶם יִצְחָק אַחֲרֵי אָמוֹ, אמו, דאמו אתחזיאת ואזדמנא רביתא, ועל דא לא כתיב אחרי מתת אמו אלא אחרי אמו. וביאר הרש"ר הירש כפשוטו של מקרא (על אתר) וז"ל, עם פטירת שרה, רחקה לבביות הרוח, והנפש הנשית. (ו) יצחק חזר ומצאו את ה'אם' באשתו, עכ"ל. (ועיין רבנו בחיי על אתר).

והבן שלמהלך זה, רבקה אינה עומדת כמציאות של אשתו לעצמה, אלא עומדת במקומה של שרה, כמ"ש וַתְּהִי-לוֹ לְאִשָּׁה וַיִּאֱהַבֶּהּ וַיִּנָּחֶם יִצְחָק אַחֲרֵי אָמוֹ, כרוכים הם זה (נישואי יצחק לרבקה) בזה (ל"וַיִּנָּחֶם יִצְחָק אַחֲרֵי אָמוֹ").

אולם מהלך נוסף יש ברבקה, שעומדת כמציאות לעצמה, בְּקָחָתוֹ אֶת-רַבֵּקָה וכו' לוֹ לְאִשָּׁה. והנה

כן דרך המקראות במקומות רבים, ונציין כמה מהם מתוך ספר בראשית לדוגמה; (טז, ג) "וַתִּקַּח שְׂרַי אֶשֶׁת-אַבְרָם אֶת-הַגֵּר הַמִּצְרִית שִׁפְחָתָהּ מִקֵּץ עֶשְׂרֵים שָׁנִים לְשֵׁבַת אַבְרָם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַתֵּלֶךְ אִתּוֹ לְאַבְרָם אִשָּׁה לוֹ לְאִשָּׁה", (כד, סז) "וַיִּבְאֶה יִצְחָק הָאֱהֻלָּה שְׂרָה אָמוֹ וַיִּקַּח אֶת-רַבֵּקָה וַתְּהִי-לוֹ לְאִשָּׁה וַיִּאֱהַבֶּהּ וַיִּנָּחֶם יִצְחָק אַחֲרֵי אָמוֹ", (כה, ט) "וַיִּלְךְ עֶשְׂוֹ אֶל-יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח אֶת-מַחְלַתָּן בַּת-יִשְׁמָעֵאל בֶּן-אַבְרָהָם אָחוֹת גְּבִיּוֹת עַל-נַפְשׁוֹ לוֹ לְאִשָּׁה".

אולם נסביר מעט בפסוק דידן מילת "לו", בהקשר לנישואי יצחק ורבקה.

כתיב (בראשית טז, ג), "וַתִּקַּח שְׂרַי אֶשֶׁת-אַבְרָם אֶת-הַגֵּר הַמִּצְרִית שִׁפְחָתָהּ מִקֵּץ עֶשְׂרֵים שָׁנִים לְשֵׁבַת אַבְרָם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַתֵּלֶךְ אִתּוֹ לְאַבְרָם אִשָּׁה לוֹ לְאִשָּׁה" – דייקא כתיב "לוֹ לְאִשָּׁה". ומכוח כך נולד יצחק. כמ"ש (פסוק לפני), בִּאֲנָא אֶל-שִׁפְחָתִי אוּלַי אֲבַנָּה מִמֶּנָּה. ונודע יצחק בגימטרייה – הגר, שנולד מחמתה. ומשורש "לוֹ לְאִשָּׁה" הגר לאברהם, נולד יצחק. ומשורש זה נושא את רבקה. (לוֹ לְאִשָּׁה, בפסוק דידן).

אולם הגר אינה אשה גמורה של אברהם, אלא שרה. לעומת יצחק הנושא את רבקה, שהיא אשה גמורה של יצחק. ואמרו (יבמות כ, ע"א) ולקחה לו לאשה, היינו שנעשית כאשתו לכל דבר. וזש"כ ביצחק "בְּקָחָתוֹ אֶת-רַבֵּקָה וכו'" לוֹ לְאִשָּׁה, היינו שנעשית אשתו לכל דבר. ועיין קידושין (יד ע"א) יבמה יבוא עליה ולקחה לו לאשה וכו'.

והנה כתיב לעיל (כד, סז) "וַיִּבְאֶה יִצְחָק הָאֱהֻלָּה שְׂרָה אָמוֹ וַיִּקַּח אֶת-רַבֵּקָה וַתְּהִי-לוֹ לְאִשָּׁה וַיִּאֱהַבֶּהּ

- והעולה מן הדברים ג' הבחנות לחיבור יצחק עם רבקה – "לו לאשה":
- א. בחיבור אברהם והגר – ותתן אתה לאברם אישה לו לאשה.
 - ב. בחיבור יצחק לשרה – ותהי לו לאשה ויאבה [ומכוח כך] וינתם יצחק אתרי אמו.
 - ג. חיבור עצמי של יצחק לרבקה – בקחתו את רבקה וכו' לו לאשה, שנכתב לפני ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו (למ"ד אין אשה אלא לבנים).

כתיב בקחתו את רבקה וכו' לו לאשה ואחר"כ נאמר (שם כה, כא) "ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה הוא". ולהנ"ל (שרבקה מציאות לעצמה) ביאורו, כי אמרו חז"ל (כתובות נט ע"ב) לחד מ"ד אין אשה אלא לבנים. ויצחק לקח את רבקה, לא רק לבנים אלא אף לשם היות לו לאשה עבורו. וזש"כ – לו לאשה. ורק אח"כ ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה הוא. אולם זו סיבה נוספת בנישואין מלבד (מה שנאמר לפני"כ) "לו לאשה". וכמ"ש בלקח טוב (על אתר), לו לאשה ראויה "לו", הצדקת נשאת לצדיק. וכן אמרו במדרש הגדול לו לאשה, מלמד ששניהם שקולים וראויים זה לזה.

בחניות עכשיו

שיטת ארבעת היסודות

The Four Elements Teachings

סדרת הספרים "ארבעת היסודות" אשר ספר זה הינו השישי שלה בסדרת, מהווה תמצית מעשית של משנת החיים המתבארת בספריו ושיעוריו של מחבר סדרת הספרים "בלבבי משכן אבנה".

טיקון כח השמחה

ארבעת היסודות
יסוד העבר

מאת
מחבר סדרת הספרים
בלבבי משכן אבנה